

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4104] – 1

M.A. (PART - I) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 01 : Micro-Economic Analysis

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) *All questions are compulsory.*
  - (ii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iii) *Answers should be precise and to the point.*
  - (iv) *Draw neat diagrams wherever necessary.*
-

Q. 1. Answer the following questions in about **20** words each (**any ten**) : [20]

- (1) Define Micro Economics.
- (2) What is Production Function?
- (3) What is Normative Economics?
- (4) Define Demand?
- (5) What is meant by cross - elasticity of demand?
- (6) Define Monopoly.
- (7) What is meant by Duopoly?
- (8) State any two basic economic problems.
- (9) What is Product Differentiation?
- (10) What is Collective Bargaining?
- (11) What is Gross Interest?
- (12) Define Welfare Economics.
- (13) What are Variable Costs?

[4104] – 1

Page 1

P.T.O.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

Q. 2. Answer the following questions in about **20** words each (**any two**) : **[10]**

- (1) What is Price Mechanism?
- (2) State the features of Perfect Competition.
- (3) What is meant by negative income elasticity of demand?
- (4) What are Selling Costs?

Q. 3. Answer the following questions in about **150** words each (**any two**) : **[20]**

- (1) What are the determinants of Demand?
- (2) Explain the Revealed Preference Theory of Demand.
- (3) Explain the concept of Excess Capacity.
- (4) Explain the Compensation Principle in Welfare Economics.

Q. 4. Answer the following questions in about **500** words each (**any two**) : **[30]**

- (1) Explain fully the Law of Supply. Discuss the concept and various types of elasticity of supply.
- (2) Explain the Ricardian Theory of Rent.
- (3) Elaborate the equilibrium of a producer in the monopolistic competition.
- (4) Explain in details the Lovable Funds Theory of Interest.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ८०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
(४) आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढावी.

प्र. १. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे २० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दहा) :

[२०]

- (१) सूक्ष्म अर्थशास्त्राची व्याख्या द्या.
(२) उत्पादन फलन म्हणजे काय?
(३) आदर्शवादी अर्थशास्त्र म्हणजे काय?
(४) मागणीची व्याख्या करा.
(५) मागणीची छेदक लवचिकता म्हणजे काय?
(६) मक्तेदारीची व्याख्या सांगा.
(७) द्विधिकार बाजारपेठ म्हणजे काय?
(८) कोणत्याही दोन मूलभूत आर्थिक समस्या सांगा.
(९) वस्तुभेद म्हणजे काय?
(१०) सामुदायिक सौदाशक्ती म्हणजे काय?
(११) स्थूल व्याज म्हणजे काय?
(१२) कल्याणकारी अर्थशास्त्राची व्याख्या द्या.
(१३) बदलते खर्च कोणते?

प्र. २. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) : [१०]

- (१) किंमत यंत्रणा म्हणजे काय?
- (२) पूर्ण स्पर्धेची वैशिष्ट्ये सांगा.
- (३) मागणीची ऋण उत्पन्न लवचिकता म्हणजे काय?
- (४) विक्री खर्च म्हणजे काय?

प्र. ३. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) : [२०]

- (१) मागणीचे निर्धारक घटक कोणते?
- (२) मागणीचा उघड पसंती सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (३) अतिरिक्त क्षमता संकल्पना स्पष्ट करा.
- (४) कल्याणकारी अर्थशास्त्रातील भरपाई तत्त्व स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) : [३०]

- (१) पुरवठ्याचा नियम सविस्तर स्पष्ट करा. पुरवठ्याची लवचिकता संकल्पना व विविध प्रकारांची चर्चा करा.
- (२) रिकार्डोचा खंड सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (३) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेतील उत्पादकाचा समतोल विशद करा.
- (४) व्याजाचा कर्जाऊ रकमेचा सिद्धांत विस्तारपूर्वक स्पष्ट करा.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4104] – 10

M.A. (PART - II) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 5 : Economics of Growth and Development

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) *Attempt All questions.*
  - (ii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iii) *Answers should be precise and to the point.*
  - (iv) *Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q. 1. Answer the following questions in about **20** words each (**any ten**) : [20]

- (1) Define concept of Economic Development.
- (2) What is Absolute Poverty?
- (3) What is meant by Embodied Technical Progress?
- (4) What is Technical Dualism?
- (5) What is back-wash effects?
- (6) Define Agricultural Productivity.
- (7) What is Stationary State?
- (8) What is International balance of payments?
- (9) What is meant by Innovation?
- (10) What is Human Development Index?
- (11) State any two factors affecting Economic Growth.
- (12) What is Infrastructure?
- (13) What is Decentralized Planning?

[4104] – 10

Page 1

P.T.O.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

Q. 2. Answer the following questions in about **50** words each (**any two**) : **[10]**

- (1) Explain the concept of Surplus Value.
- (2) Explain the concept of Sustainable Agriculture.
- (3) Explain the terms of trade between Agriculture and Industry.
- (4) Explain the concept of Social Dualism.

Q. 3. Answer the following questions in about **150** words each (**any two**) : **[20]**

- (1) Explain the theory of Demographic Transition.
- (2) Explain the different index of human development.
- (3) Review the achievements of Planning in India.
- (4) Explain the theory of Balanced Economic Growth.

Q. 4. Answer the following questions in about **500** words each (**any two**) : **[30]**

- (1) Explain the contribution of Adam Smith to the Theory of Economic Development.
- (2) What is Human Resource Development? Explain the role of Government in Human Resource Development.
- (3) Explain role of International Trade in Economic Development.
- (4) State and explain the Mede's model of Economic Growth.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ८०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) उत्तरे भुद्देसूद असावीत.
(४) आवश्यक तेथे आकृत्या काढा.

प्र. १. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे २० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दहा) :

[२०]

- (१) 'आर्थिक विकास' या संकल्पनेची व्याख्या द्या.
(२) निरपेक्ष दारिद्र्य म्हणजे काय?
(३) अंगभूत तांत्रिक प्रगती म्हणजे काय?
(४) तांत्रिक द्वयवाद म्हणजे काय?
(५) प्रतिसारक परिणाम म्हणजे काय?
(६) शेतीच्या उत्पादकतेची व्याख्या करा.
(७) स्थितिशील अवस्था म्हणजे काय?
(८) आंतरराष्ट्रीय व्यवहार तोल म्हणजे काय?
(९) नवोन्मेष म्हणजे काय?
(१०) मानवी विकास निर्देशांक म्हणजे काय?
(११) आर्थिक वृद्धीवर परिणाम करणारे कोणतेही दोन घटक सांगा.
(१२) पायाभूत दुविधा म्हणजे काय?
(१३) विकेंद्रित नियोजन म्हणजे काय?

प्र. २. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

- (१) अतिरिक्त मूल्याची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (२) शाश्वत शेतीची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (३) शेती आणि उद्योगायां मधील व्यापार शर्ती स्पष्ट करा.
- (४) सामाजिक द्वयवाद (Social dualism) ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र. ३. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [२०]

- (१) लोकसंख्या संक्रमणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (२) मानवी विकासाचे विविध निर्देशक स्पष्ट करा.
- (३) भारतीय नियोजनाच्या कामगिरीचा आढावा घ्या.
- (४) संतुलित आर्थिक विकासाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [३०]

- (१) आर्थिक विकासाच्या सिद्धांतातील अॅडम स्मिथचे योगदान स्पष्ट करा.
- (२) मानवी संसाधन विकास म्हणजे काय? मानवी संसाधन विकासातील सरकारी भूमिकेचे विश्लेषण करा.
- (३) आर्थिक विकासातील आंतरराष्ट्रीय व्यापाराची भूमिका स्पष्ट करा.
- (४) मेडे यांचे आर्थिक वृद्धीचे प्रतिमान सांगून ते स्पष्ट करा.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4104] – 11

M.A. (PART - II) Examination – 2012

ECONOMICS

(EC - 6 : International Trade and Finance)

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

Note : (i) Attempt All questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

Q.1. Answer the following questions in about **20** words each (**any ten**) : [20]

- (1) Define comparative advantage of trade.
- (2) What is intra - industry trade.
- (3) What is dynamic gains of trade.
- (4) State two advantages of flexible rate of exchange.
- (5) What is foreign trade multiplier.
- (6) Define dynamic effects of free trade area.
- (7) State two objectives of SAFTA.
- (8) What is S.D.R.
- (9) State two objectives of UNCTAD.
- (10) State two direct benefits of WTO to India.
- (11) Give two rationales of trade reforms in India.
- (12) What is nontariff barriers of trade.
- (13) State two rules of Gold Standard.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

Q. 2. Answer the following questions in about **50** words each (**any two**) : **[10]**

- (1) Explain opportunity cost principle of International trade.
- (2) Explain the static gains from trade.
- (3) Explain nature of regionalism in trade.
- (4) State the recent reforms in international monetary system.

Q. 3. Answer the following questions in about **150** words each (**any two**) : **[20]**

- (1) Explain the adjustment process under gold standard to correct disequilibrium in balance of payment.
- (2) Explain the foreign trade multiplier with foreign repercussions.
- (3) Explain the theory of Short Term Capital Movement.
- (4) Explain the recent directional changes in India's foreign trade.

Q. 4. Answer the following questions in about **500** words each (**any two**) : **[30]**

- (1) Critically examine the Hecksher-Ohlin theory of International Trade.
- (2) Explain in details the merits and demerits of flexible exchange rate.
- (3) Explain the nature and causes of East Asian crisis. Describe its effects on world economy.
- (4) Explain in detail the role or MNCs in Indian economy. State their malpractices.

—————

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ८०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) उत्तरे मुद्देसूद व नेमकी असावीत.
(४) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे २० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दहा) :

[२०]

- (१) व्यापारापासूनच्या तुलनात्मक लाभाची व्याख्या करा.
(२) आंतर-उद्योग व्यापार म्हणजे काय?
(३) व्यापारापासूनचे गतिशील लाभ कोणते आहेत?
(४) लवचिक विनिमय दराचे दोन फायदे सांगा.
(५) विदेशी व्यापार गुणक म्हणजे काय?
(६) मुक्त व्यापार क्षेत्राच्या गतिशील परिणामांची व्याख्या करा.
(७) साफ्टा (SAFTA)ची दोन उद्दिष्टे सांगा.
(८) S.D.R. म्हणजे काय?
(९) UNCTADची दोन उद्दिष्टे सांगा.
(१०) WTOचे भारताला झालेले दोन प्रत्यक्ष फायदे सांगा.
(११) भारतातील व्यापार सुधारणांचे दोन युक्तिवाद सांगा.
(१२) व्यापारावरील जकातेतर अडथळे म्हणजे काय?
(१३) सुवर्णमान चलन पद्धतीचे दोन नियम सांगा.

प्र. २. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

- (१) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे संधीखर्च तत्त्व स्पष्ट करा.
- (२) व्यापारापासूनचे स्थितिशील लाभ स्पष्ट करा.
- (३) व्यापारातील प्रादेशिक वादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (४) आंतरराष्ट्रीय चलन प्रणालीतील अलीकडच्या काळातील सुधारणा सांगा.

प्र. ३. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [२०]

- (१) सुवर्णमान चलन पद्धतीतील व्यवहार तोलातील असमतोल दुरुस्तीची समायोजन प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- (२) परकीय प्रतिक्रियांसह परकीय व्यापार गुणक स्पष्ट करा.
- (३) अल्पकालीन भांडवल चलनवलन सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (४) भारताच्या परकीय व्यापारातील अलीकडच्या काळातील दिशात्मक बदल स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [३०]

- (१) हेक्चर-ओहलीनच्या आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या सिद्धांतांचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (२) लवचिक विनिमय दराचे गुण दोष सविस्तर स्पष्ट करा.
- (३) पूर्व आशियाई संकटाचे स्वरूप व कारणे स्पष्ट करा.
- (४) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भारतीय अर्थव्यवस्थेतील भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा. त्यांचे गैरप्रकार सांगा.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4104] – 12

M.A. (PART - II) Examination – 2012

ECONOMICS

(EC - 13 : Agricultural Economics)

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) *All questions are compulsory.*
  - (ii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iii) *Answers should be precise and to the point.*
  - (iv) *Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q. 1. Answer the following questions in about **20** words each (**any ten**) : **[20]**

- (1) Define Agricultural Economics.
- (2) What is Poverty?
- (3) What is Livestock Economics?
- (4) What is Farm Budgeting?
- (5) What do you mean by Land Reforms?
- (6) Concept of Rural Finance.
- (7) What is Agricultural Price?
- (8) Define Sustainable Agriculture.
- (9) What is Agri-business?
- (10) What is Capital Formation?
- (11) What is Regulated Markets?
- (12) What is Public Distribution System?
- (13) What is Biotechnology?

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

Q. 2. Answer the following questions in about **50** words each (**any two**) : **[10]**

- (1) Explain the Nature of Agri-business.
- (2) Explain the Cobweb Model.
- (3) Explain the drawbacks of Collective Farming.
- (4) Discuss 'White Revolution'.

Q. 3. Answer the following questions in about **150** words each (**any two**) : **[20]**

- (1) Explain the role of Agriculture in economic development.
- (2) Explain the nature of the terms of trade between Agricultural and Non-Agricultural Prices.
- (3) Explain the role of Regional Rural Banks in rural credit.
- (4) Explain in detail the Achievements and Failures of land reforms in India.

Q. 4. Answer the following questions in about **500** words each (**any two**) : **[30]**

- (1) Evaluate the impact of World Trade Organization on Indian agriculture.
- (2) Discuss recent trends in agricultural growth in India. State the factors responsible for Inter-regional Variations in the growth of Output and Productivity in India.
- (3) Critically evaluate the role of NABARD in agricultural credit. Suggest the measures to improve it.
- (4) Explain the objectives of Agriculture Price Policy in India.

—————

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ८०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) उत्तरे नेमकी मुद्देसूद असावीत.
(४) आवश्यक त्या ठिकाणी सुबक आकृती काढा.
(५) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे २० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा) :

[२०]

- (१) कृषी अर्थशास्त्राची व्याख्या करा.
(२) दारिद्र्य म्हणजे काय?
(३) पशुधनाचे अर्थशास्त्र म्हणजे काय?
(४) कृषी अंदाजपत्रक म्हणजे काय?
(५) 'जमीन सुधारणा' याचा तुम्हांस काय अर्थबोध होतो?
(६) ग्रामीण वित्ताची संकल्पना स्पष्ट करा.
(७) कृषी किंमत म्हणजे काय?
(८) शाश्वत शेतीची व्याख्या करा.
(९) कृषी-व्यवसाय म्हणजे काय?
(१०) भांडवल निर्मिती म्हणजे काय?
(११) नियंत्रित बाजारपेठा म्हणजे काय?
(१२) सार्वजनिक वितरण व्यवस्था म्हणजे काय?
(१३) जैवतंत्रज्ञान म्हणजे काय?

प्र. २. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) : [१०]

- (१) कृषी-व्यवसायाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (२) 'कोळीष्टक (कॉबवेब) प्रतिमान' स्पष्ट करा.
- (३) सामूहिक शेतीचे दोष स्पष्ट करा.
- (४) 'धवल क्रांती'ची चर्चा करा.

प्र. ३. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) : [२०]

- (१) आर्थिक विकासातील कृषीची भूमिका स्पष्ट करा.
- (२) शेती किंमती आणि बिगर शेती किंमतीमधील व्यापारशर्तीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (३) ग्रामीण वित्तपुरवठ्यातील प्रादेशिक ग्रामीण बँकांची भूमिका स्पष्ट करा.
- (४) भारतातील जमीन सुधारणांचे यशापयश सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन): [३०]

- (१) जागतिक व्यापार संघटनेच्या भारतीय शेतीवरील परिणामांचे मूल्यमापन करा.
- (२) भारतातील कृषी वृद्धीतील अलिकडच्या काळातील प्रवृत्तींची चर्चा करा. भारतातील आंतरप्रादेशिक उत्पादन वृद्धी व उत्पादकता यांमधील असमानतेला जबाबदार असलेले घटक स्पष्ट करा.
- (३) शेती कर्जपुरवठ्यातील नाबार्डच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा. त्यात सुधारणा करण्यासाठी उपाय सुचवा.
- (४) भारतातील कृषी किंमत धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4104] – 13

M.A. (PART - II) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 14 : Financial Institutions and Market

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) *Attempt All questions.*
  - (ii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iii) *Answers should be precise and to the point.*
-
-

Q.1. Answer the following questions in about **20** words each (**any ten**) : **[20]**

- (1) Define Capital Market.
- (2) What is Stock Market?
- (3) Define Co-operative Bank.
- (4) What is Securities?
- (5) Define 'NBFIs'.
- (6) State two advantages of Provident Fund.
- (7) State two functions of 'SEBI'.
- (8) What is GDR?
- (9) Give two objectives of IBRD.
- (10) State two advantages of ADR.
- (11) What is risk-return trade off?
- (12) What do you mean by Diversification in Commercial Banking?
- (13) State two principles of Valuation of Securities.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

Q. 2. Answer the following questions in about **50** words each (**any two**) : **[10]**

- (1) Explain the objectives of Financial Liberalization.
- (2) State the structure of Capital Market in India.
- (3) Explain the problems of General Insurance Companies in India.
- (4) Explain the background of establishment of IBRD.

Q. 3. Answer the following questions in about **150** words each (**any two**) : **[20]**

- (1) Explain the role of financial intermediaries in the economic development.
- (2) Explain the structure of Co-operative Bank in India.
- (3) State in brief the changes in the structure of Indian financial system after 1990.
- (4) Give the outline of functioning of Stock Market.

Q. 4. Answer the following questions in about **500** words each (**any two**) : **[30]**

- (1) Critically evaluate the role and performance of Commercial Bank in India after 1970.
- (2) Explain the meaning of 'risk in investment' and explain in detail classification of risk in investment.
- (3) Explain the structure of Indian Financial System. Evaluate its role in economic development since 1991.
- (4) Critically examine the role of 'NABARD' in co-operative credit organization in India.

—————

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ८०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

प्र. १. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे २० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा) :

[२०]

- (१) भांडवल बाजाराची व्याख्या करा.
- (२) शेअर बाजार म्हणजे काय?
- (३) सहकारी बँकेची व्याख्या करा.
- (४) प्रतिभूती म्हणजे काय?
- (५) बँकेतर वित्तीय संस्थांची व्याख्या करा.
- (६) भविष्य निर्वाह निधीचे दोन फायदे सांगा.
- (७) 'सेबी'ची दोन कार्ये सांगा.
- (८) G. D. R. म्हणजे काय?
- (९) जागतिक बँकेची दोन उद्दिष्टे द्या.
- (१०) A. D. R.चे दोन फायदे सांगा.
- (११) जोखीम व परतावा यांमधील व्यापार देवघेव म्हणजे काय?
- (१२) व्यापारी बँक व्यवसायातील विविधीकरण याच्याबाबत तुम्हांस काय अर्थबोध होतो?
- (१३) प्रतिभूतीच्या मूल्यांकनाची दोन तत्त्वे सांगा.

प्र. २. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) : [१०]

- (१) वित्तीय उदारीकरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- (२) भारतातील भांडवल बाजाराची रचना सांगा.
- (३) भारतातील सर्वसाधारण विमा कंपन्यांच्या समस्या स्पष्ट करा.
- (४) जागतिक बँकेच्या स्थापनेची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

प्र. ३. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) : [२०]

- (१) आर्थिक विकासातील वित्तीय मध्यस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.
- (२) भारतातील सहकारी बँकांची रचना स्पष्ट करा.
- (३) १९९० नंतर भारताच्या वित्तीय व्यवस्थेच्या रचनेतील बदल थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (४) शेअर बाजाराच्या कार्यपद्धतीची रूपरेषा द्या.

प्र. ४. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) : [३०]

- (१) १९७० नंतर भारतातील व्यापारी बँकांची भूमिका व कामगिरीचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (२) 'जोखीम'ची व्याख्या करा व गुंतवणुकीमधील जोखमीचे वर्गीकरण सविस्तर स्पष्ट करा.
- (३) भारताच्या वित्तीय व्यवस्थेची रचना स्पष्ट करा. १९९१ पासून तिची आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.
- (४) भारतातील 'सहकार पत संघ' रचनेतील नाबार्डच्या भूमिकेचे टीकात्मक परीक्षण करा.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 02

[4104] – 14

M.A. (PART - II) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 15 : Computer Application in Economic Analysis
(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 60

- Note :**
- (i) *All questions are compulsory.*
  - (ii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iii) *Answers should be precise and to the point.*
  - (iv) *Draw neat diagrams wherever necessary.*
-
-

Q. 1. Attempt any seven of the following :

[14]

- (1) What is Internet?
- (2) List any two Limitations of computer.
- (3) What is File?
- (4) Define line of regression.
- (5) What is Forecasting?
- (6) What is B2C?
- (7) What is digital certificate?
- (8) What is E-market?
- (9) What is digital currency?
- (10) List any two Web Browsers.

Q.2. Attempt **any two** of the following : **[8]**

- (1) Explain any two input devices.
- (2) What are the advantages of Electronic Trading?
- (3) What are the benefits of Internet to business?
- (4) What are the merits of Least Square method?

Q.3. Attempt **any three** of the following : **[18]**

- (1) Explain the moving average method to measure trend.
- (2) Explain the working of ATM.
- (3) What is File? Explain with example different operations performed on File.
- (4) What is E-cash? How you can use an E-cash?
- (5) Explain the models for Time Series.

Q.4. Attempt **any one** of the following : **[20]**

- (1) Explain the working of online banking. What are the advantages and disadvantages of online banking?
- (2) What is Algorithm? Explain with example algorithm for sorting and merging data.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4104] – 15

M.A. (PART - II) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 16 : History of Modern Economic Analysis

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) *All questions are compulsory.*
  - (ii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iii) *Answers should be precise and to the point.*
-
-

Q. 1. Answer the following questions in about **20** words each (**any ten**) : **[20]**

- (1) What is Ordinal Utility?
- (2) What is Static Economics?
- (3) What is Mede's Model of Economic Growth.
- (4) Define Economical Development.
- (5) What is Welfare Economics?
- (6) Give Stigler's definition of Industrial Economics.
- (7) What is International Trade?
- (8) Give the definition of Game Theory.
- (9) What is meant by Input-Output Analysis?
- (10) Give the definition of Dynamic Economics.
- (11) Give any two assumptions of Klein's economotives model?
- (12) What is Limit Pricing?
- (13) Define Subsistence Sector.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

Q. 2. Answer the following questions in about **50** words each (**any two**) : **[10]**

- (1) State the criticisms on Ohlin's Theory of International Trade.
- (2) Explain George Stigler's contribution in Industrial Economics.
- (3) Explain Hick's IS-LM Model.
- (4) State Arrow's Impossibility Theorem.

Q. 3. Answer the following questions in about **150** words each (**any two**) : **[20]**

- (1) Explain Gerard Debreu's Model of Equilibrium.
- (2) Explain Milton Friedman's Modern Quantity Theory of Money.
- (3) Explain 'Nash's Embedding Theorem'.
- (4) Explain Mede's approach to general equilibrium of production and consumption.

Q. 4. Answer the following questions in about **500** words each (**any two**) : **[30]**

- (1) Critically explain the Portfolio Theory of James Tobin.
- (2) Explain Amartya Sen's thoughts on welfare economics. How they are different from Bareto's welfare economics?
- (3) Critically explain Modigliani's Model of Limit Pricing.
- (4) Explain the Revealed Preference Theory of Samuelson.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ८०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) उत्तरे मुद्देसूद व नेमकी असावीत.
(४) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे २० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा) :

[२०]

- (१) क्रमवाचक उपयोगिता म्हणजे काय?
- (२) स्थितिशील अर्थशास्त्र म्हणजे काय?
- (३) मेडे यांचे आर्थिक वृद्धीचे प्रतिमान काय आहे?
- (४) आर्थिक विकासाची व्याख्या द्या.
- (५) कल्याणकारी अर्थशास्त्र म्हणजे काय?
- (६) स्टिग्लर यांची औद्योगिक अर्थशास्त्राची व्याख्या द्या.
- (७) आंतरराष्ट्रीय व्यापार म्हणजे काय?
- (८) द्युत (Game) सिद्धांताची व्याख्या द्या.
- (९) आदान-प्रदान विश्लेषण म्हणजे काय?
- (१०) गतिशील अर्थशास्त्राची व्याख्या द्या.
- (११) क्लेनच्या अर्थमिती प्रतिमानाची दोन गृहीते सांगा.
- (१२) मर्यादित मूल्यनीती म्हणजे काय?
- (१३) निर्वाह क्षेत्राची व्याख्या द्या.

प्र. २. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) : [१०]

- (१) ओहलिन यांच्या आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या सिद्धांतावरील टीका सांगा.
- (२) जॉर्ज स्टिग्लर यांचे औद्योगिक अर्थशास्त्रातील योगदान स्पष्ट करा.
- (३) हिक्स यांचे IS-LM प्रतिमान स्पष्ट करा.
- (४) अॅरो यांचे अशक्यता प्रमेय सांगा.

प्र. ३. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) : [२०]

- (१) जेराड डेब्रूचे समतोल प्रतिमान स्पष्ट करा.
- (२) मिल्टन फ्रिडमन यांचा आधुनिक चलनविषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (३) नॅश यांचा 'अंगभूत सिद्धांत' स्पष्ट करा.
- (४) उत्पादन आणि उपभोग यांबाबतच्या सर्वसाधारण समतोलाबाबतचा मेडे यांचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) : [३०]

- (१) जेम्स टॉबीन यांच्या रोखा संग्रहण सिद्धांताचे टीकात्मक स्पष्टीकरण करा.
- (२) अमर्त्य सेन यांचे कल्याणकारी अर्थशास्त्राचे विचार स्पष्ट करा. पेरेटो यांच्या कल्याणकारी अर्थशास्त्रापेक्षा ते कसे भिन्न आहेत?
- (३) मॉडिग्लीन यांच्या मर्यादित किंमत निश्चिती प्रतिमानाचे टीकात्मक स्पष्टीकरण द्या.
- (४) सॅम्युअलसन यांचा अभिव्यक्ती पसंती सिद्धांत स्पष्ट करा.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4104] – 2

M.A. (PART - I) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 02 : Public Economics

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

Note : (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. Answer the following questions in about **20** words each (**any ten**) : **[20]**

- (1) Define Merits Goods.
- (2) What is Private Sector?
- (3) Define the Regressive tax.
- (4) What is Economic Stabilisation?
- (5) Define 'Fiscal Deficit'.
- (6) What are 'Grants'?
- (7) What is zero based budgeting?
- (8) State two sources of Internal Public Debt.
- (9) What is 'Developmental Expenditure'?
- (10) What is Vertical Fiscal Imbalance?
- (11) State any two features of Public Sector.
- (12) Give two revenue sources of Local Bodies.
- (13) Define Public goods.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

Q. 2. Answer the following questions in about **50** words each (**any two**) : **[10]**

- (1) Distinguish between Impact and Incidence.
- (2) Explain the sources of external public debt.
- (3) Explain the interdependence of Monetary and Fiscal policy.
- (4) Explain merits of direct taxes.

Q. 3. Answer the following questions in about **150** words each (**any two**) : **[20]**

- (1) What are the trends in public revenue in India?
- (2) Explain Wiseman-Peacock hypothesis.
- (3) Explain the objectives of Fiscal Policy.
- (4) Explain the recommendations of Ninth Finance Commission.

Q. 4. Answer the following questions in about **500** words each (**any two**) : **[30]**

- (1) Describe the methods of repayment of public debt.
- (2) Critically evaluate the theory of 'Optimal Taxation'.
- (3) Explain the recent trends in public expenditure. What are the causes of increasing public expenditure in India?
- (4) Explain the merits and demerits of Indirect Taxes.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ८०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे २० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दहा) :

[२०]

- (१) गुणवत्ता वस्तूंची व्याख्या द्या.
- (२) खाजगी क्षेत्र म्हणजे काय?
- (३) प्रतिगामी कराची व्याख्या द्या.
- (४) आर्थिक स्थिरीकरण म्हणजे काय?
- (५) 'वित्तीय तुटी'ची व्याख्या द्या.
- (६) 'अनुदाने' म्हणजे काय?
- (७) शून्याधारित अर्थसंकल्प म्हणजे काय?
- (८) अंतर्गत सार्वजनिक कर्जाचे दोन मार्ग सांगा.
- (९) विकासात्मक खर्च म्हणजे काय?
- (१०) ऊर्ध्वगामी वित्तीय असंतुलन म्हणजे काय?
- (११) खाजगी क्षेत्राची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- (१२) स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे उत्पन्नाचे दोन मार्ग सांगा.
- (१३) सार्वजनिक वस्तूंची व्याख्या द्या.

प्र. २. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

- (१) करघात व करभार यांतील फरक सांगा.
- (२) बाह्य सार्वजनिक कर्जाचे मार्ग स्पष्ट करा.
- (३) चलनविषयक धोरण व वित्तीय धोरण यांमधील परस्परावलंबित्व स्पष्ट करा.
- (४) प्रत्यक्ष कराचे गुण स्पष्ट करा.

प्र. ३. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [२०]

- (१) भारताच्या सार्वजनिक उत्पन्नाच्या / महसुलाच्या प्रवृत्ती कोणत्या?
- (२) वाईजमन-पिकॉक यांची गृहीतके सविस्तर स्पष्ट करा.
- (३) वित्तीय धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- (४) १९व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशी स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [३०]

- (१) सार्वजनिक कर्जफेडीच्या पद्धती विशद करा.
- (२) पर्याप्त (इष्टतम) करारोपणाच्या सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (३) भारताच्या सार्वजनिक खर्चातील अलीकडील काळातील प्रवृत्ती स्पष्ट करा. भारतात सार्वजनिक खर्च वाढण्याची कारणे कोणती?
- (४) अप्रत्यक्ष कराचे गुण-दोष स्पष्ट करा.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4104] – 3

M.A. (PART - I) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 3 : Indian Economic Policy

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) *All questions are compulsory.*
  - (ii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iii) *Answers should be precise and to the point.*
-
-

Q. 1. Answer the following questions in about **20** words each (**any ten**) : **[20]**

- (1) What is Sustainable Development?
- (2) What are Pressure Groups?
- (3) What is Birth Rate?
- (4) What is Regional Imbalances?
- (5) Define Food Security.
- (6) What is Industrial Productivity?
- (7) Define Monetary Policy.
- (8) Define Balance of Payments.
- (9) What is Globalization?
- (10) Define Economic Planning.
- (11) What is Density of Population?
- (12) What is Land Reforms?
- (13) What is Multinational Corporation?

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

Q.2. Answer the following questions in about **50** words each (**any two**) : **[10]**

- (1) What are the objectives of Planning in India?
- (2) State the indicators of Economic Development.
- (3) What are the causes of Poverty in India?
- (4) What are the causes of Inequality in India?

Q.3. Answer the following questions in about **150** words each (**any two**) : **[20]**

- (1) Describe the impact of WTO on the agriculture sector.
- (2) Examine the 'Industrial Policy 1991' in India.
- (3) Explain the recent changes in Money Market.
- (4) Explain the role and effects of Multinational Corporations.

Q.4. Answer the following questions in about **500** words each (**any two**) : **[30]**

- (1) Describe the balanced growth approach of Economic Development.
- (2) Explain the problems of Agricultural Marketing. What are the remedies to solve these problems?
- (3) What are the causes of adverse Balance of Payment? Explain the measures against the adverse Balance of Payment.
- (4) Assess the impact of World Trade Organization on Indian industries.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ८०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) उत्तरे मुद्देसूद आणि नेमकी असावीत
(४) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे २० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा) :

[२०]

- (१) शाश्वत विकास म्हणजे काय?
- (२) दबाव गट म्हणजे काय?
- (३) जनन दर म्हणजे काय?
- (४) प्रादेशिक असमतोल म्हणजे काय?
- (५) अन्न सुरक्षेची व्याख्या द्या.
- (६) औद्योगिक उत्पादकता म्हणजे काय?
- (७) चलनविषयक धोरणाची व्याख्या द्या.
- (८) व्यवहार तोलाची व्याख्या द्या.
- (९) जागतिकीकरण म्हणजे काय?
- (१०) आर्थिक नियोजनाची व्याख्या द्या.
- (११) लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय?
- (१२) जमीन सुधारणा म्हणजे काय?
- (१३) बहुराष्ट्रीय महामंडळ म्हणजे काय?

प्र. २. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) : [१०]

- (१) भारतातील नियोजनाची उद्दिष्टे कोणती?
- (२) आर्थिक विकासाचे निर्देशक सांगा.
- (३) भारतातील दारिद्र्याची कारणे कोणती?
- (४) भारतातील विषमतेची कारणे कोणती?

प्र. ३. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) : [२०]

- (१) शेती क्षेत्रावरील जागतिक व्यापार संघटनेचे परिणाम विशद करा.
- (२) भारतातील '१९९१ च्या औद्योगिक धोरणा'चे परीक्षण करा.
- (३) नाणेबाजारातील अलीकडच्या काळात झालेले बदल स्पष्ट करा.
- (४) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका व परिणाम स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) : [३०]

- (१) आर्थिक विकासाच्या संतुलित वृद्धी दृष्टिकोनाचे वर्णन करा.
- (२) शेतमाल विक्री व्यवस्थेच्या समस्या स्पष्ट करा. या समस्या सोडविण्याचे उपाय कोणते?
- (३) प्रतिकूल व्यवहार तोलाची कारणे कोणती? प्रतिकूल व्यवहार तोलाचे उपाय स्पष्ट करा.
- (४) जागतिक व्यापार संघटनेच्या (W.T.O.) भारतीय उद्योगांवरील प्रभावाचे मूल्यमापन करा.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4104] – 4

M.A. (PART - I) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 7 : Industrial Economics

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) All questions are compulsory.
  - (ii) Figures to the right indicate full marks.
  - (iii) Answers should be precise and to the point.
  - (iv) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q. 1. Answer the following questions in about **20** words each (**any ten**) : **[20]**

- (1) Define 'Industrial Location'.
- (2) What is meant by Growth of Firm?
- (3) What is 'Amalgamation of Industries'?
- (4) State any two effects of Industrial Monopoly.
- (5) What is cyclical pricing?
- (6) What is meant by break even point?
- (7) Give full form of 'S.I.D.B.I'.
- (8) What is meant by Foreign Direct Investment?
- (9) What is Privatization?
- (10) What is Regional Imbalance?
- (11) Define Corporate Tax.
- (12) What do you mean by Industrial disputes?
- (13) State two problems of Iron and Steel industries.

[4104] – 4

Page 1

P.T.O.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

Q. 2. Answer the following questions in about **20** words each (**any two**) : **[10]**

- (1) Explain the objectives of firms.
- (2) Explain the role of Private Sector in India.
- (3) State the features of Industrial Labours.
- (4) State the problems of Cement Industry.

Q. 3. Answer the following questions in about **150** words each (**any two**) : **[20]**

- (1) State and explain the factors affecting industrial productivity.
- (2) Explain the price policy of Public Sector in India.
- (3) Explain the causes of Industrial disputes.
- (4) Explain the role of MNCs in India.

Q. 4. Answer the following questions in about **500** words each (**any two**) : **[30]**

- (1) Analyse the factor affecting industrial location.
- (2) Evaluate the problems and performance of Small Scale and Cottage Industries.
- (3) Asses the working of I.C.I.C.I.
- (4) Explain the impact of W.T.O. on Indian industrial development.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ८०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसूद असावीत.
(४) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(५) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे २० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दहा) :

[२०]

- (१) उद्योगाच्या स्थान निश्चितीची व्याख्या द्या.
(२) उद्योग संस्थेची वृद्धी म्हणजे काय?
(३) उद्योगांचे एकत्रीकरण म्हणजे काय?
(४) औद्योगिक मक्तेदारीचे दोन परिणाम सांगा.
(५) चक्रीय किंमत म्हणजे काय?
(६) ना नफा-तोटा बिंदू म्हणजे काय?
(७) S. I. D. B. I.चे पूर्ण रूप द्या.
(८) प्रत्यक्ष विदेशी गुंतवणूक म्हणजे काय?
(९) खाजगीकरण म्हणजे काय?
(१०) प्रादेशिक असमतोल म्हणजे काय?
(११) निगम कराची व्याख्या द्या.
(१२) औद्योगिक कलह यावरून आपणांस काय अर्थबोध होतो?
(१३) लोखंड व पोलाद उद्योगाच्या दोन समस्या सांगा.

प्र. २. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

- (१) उद्योगसंस्थांची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- (२) भारतातील खाजगी क्षेत्राची भूमिका स्पष्ट करा.
- (३) औद्योगिक कामगारांची वैशिष्ट्ये सांगा.
- (४) सिमेंट उद्योगाच्या समस्या सांगा.

प्र. ३. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [२०]

- (१) औद्योगिक उत्पादकतेवर परिणाम करणारे घटक सांगा व स्पष्ट करा.
- (२) भारतातील सार्वजनिक क्षेत्राचे किंमत धोरण स्पष्ट करा.
- (३) औद्योगिक कलहाची कारणे स्पष्ट करा.
- (४) भारतात बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [३०]

- (१) उद्योगांच्या स्थाननिश्चितीवर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे विश्लेषण करा.
- (२) भारतातील लघु व कुटिर उद्योगांच्या समस्या व कामगिरीचा आढावा घ्या.
- (३) भारतीय औद्योगिक पत व गुंतवणूक महामंडळाच्या (I.C.I.C.I.) कामगिरीचे मूल्यमापन करा.
- (४) भारतीय औद्योगिक विकासावर जागतिक व्यापार संघटनेचा प्रभाव विशद करा.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4104] – 5

M.A. (PART - I) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 8 : Labour Economics

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) *All questions are compulsory.*
  - (ii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iii) *Answers should be precise and to the point.*
  - (iv) *Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q.1. Answer the following questions in about **20** words each (**any ten**) : **[20]**

- (1) What is Mobility of Labour?
- (2) What is Poverty?
- (3) Define Unemployment.
- (4) What is Rationalization?
- (5) What is Minimum Wage?
- (6) What is Air Wage?
- (7) What are Industrial disputes?
- (8) Define Collective Bargaining.
- (9) What is Social Security?
- (10) What is Labour Welfare?
- (11) State any two problems of female labour.
- (12) State any two problems of child labour.
- (13) Define Bonus.

[4104] – 5

Page 1

P.T.O.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

Q. 2. Answer the following questions in about **50** words each (**any two**) : **[10]**

- (1) State the importance of Bonus System.
- (2) Explain the nature of Labour Markets in developing countries.
- (3) Write briefly, the role of Tripartism.
- (4) Explain the concept of Exit Policy.

Q. 3. Answer the following questions in about **150** words each (**any two**) : **[20]**

- (1) Explain the various methods of recruitment of labour in India.
- (2) Explain the nature of poverty in developing countries.
- (3) Explain the causes of industrial disputes in India.
- (4) Discuss the State Policy on Labour Welfare in India.

Q. 4. Answer the following questions in about **500** words each (**any two**) : **[30]**

- (1) Discuss the impact of Technological Change and Modernization on employment in Organized Private industries.
- (2) Explain the importance and difficulties in determination of National Wage Policy in India.
- (3) Explain the structure and achievements of Labour Unions in India.
- (4) Review the recommendations of Second National Commission on Labour.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ८०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
(४) आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा.
(५) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे २० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दहा) :

[२०]

- (१) श्रमाची गतिशीलता म्हणजे काय?
(२) दारिद्र्य म्हणजे काय?
(३) बेकारीची व्याख्या द्या.
(४) वाजवीकरण म्हणजे काय?
(५) किमान वेतन म्हणजे काय?
(६) योग्य वेतन म्हणजे काय?
(७) औद्योगिक कलह म्हणजे काय?
(८) सामूहिक सौद्याची व्याख्या द्या.
(९) सामाजिक सुरक्षितता म्हणजे काय?
(१०) श्रमिकांचे कल्याण म्हणजे काय?
(११) स्त्री कामगारांच्या कोणत्याही दोन समस्या सांगा.
(१२) बाल कामगारांच्या कोणत्याही दोन समस्या सांगा.
(१३) बोनसची व्याख्या द्या.

प्र. २. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

- (१) बोनस पद्धतीचे महत्त्व सांगा.
- (२) विकसनशील देशांतील श्रमबाजाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (३) त्रिस्तरीय लवादाची भूमिका थोडक्यात लिहा.
- (४) निर्गमन धोरण ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र. ३. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [२०]

- (१) भारतातील श्रमिक भरतीच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.
- (२) विकसनशील देशांतील दारिद्र्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (३) भारतातील औद्योगिक कलहाची कारणे स्पष्ट करा.
- (४) भारतातील कामगार कल्याणासंबंधीच्या शासकीय धोरणाची चर्चा करा.

प्र. ४. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [३०]

- (१) तंत्रज्ञानविषयक बदलाचा आणि आधुनिकीकरणाचा संघटित खाजगी उद्योगांतील रोजगारावर झालेल्या परिणामांची चर्चा करा.
- (२) भारतातील राष्ट्रीय वेतन धोरणाचे महत्त्व आणि त्याच्या निश्चितीतील अडचणी स्पष्ट करा.
- (३) भारतीय कामगार संघटनांची रचना आणि यश स्पष्ट करा.
- (४) दुसऱ्या राष्ट्रीय श्रम आयोगाच्या शिफारशींचा आढावा द्या.

[4104] – 6

M.A. (PART - I) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 9 : Quantitative Methods

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) *Attempt All questions.*
  - (ii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iii) *Answers should be precise and to the point.*
  - (iv) *Use of nonprogrammable calculator is allowed.*
-
-

Q. 1. Attempt any ten of the following :

[20]

(1) Rewrite the following exponents :

$$(7^3)^4, 3^5 \times 7^5$$

(2) $\frac{a}{b} = \frac{2}{3}$. Find the value of $\frac{3a+4b}{6a-5b}$

(3) $y = x(x+1)$ for $x > 0$ Examine the continuity.

(4) If A is an $m \times n$ matrix and B is $n \times p$ matrix, does AB exist? If yes, write its order.

(5) Define range.

(6) Mention two uses of χ^2 test.

(7) Find the missing number and give the sum using suitable formula :

$$1 + 3 + 9 + \dots + 81 + 243 + \dots + 2187$$

(8) Differentiate :

$$a + bx + cx^2 + dx^3 + x^4$$

- (9) Find the slopes of the following curves :
 $2x + 3y = 5$ (at any point)
- (10) $4x + 2y = 2$, $3x - 5y = 21$
 Find x and y.
- (11) Find the value of $\begin{bmatrix} 5 & 7 \\ 2 & 4 \end{bmatrix}$
- (12) Find the median height (in inches) :
 59, 72, 63, 65, 62, 61, 70, 69, 10
- (13) Write the merits of arithmetic mean.

Q. 2. Attempt any two of the following :

[10]

- (1) Given the marginal revenue function

$$MR = \frac{1}{2}x - \frac{1}{2}$$

Find the demand function.

- (2) Find APC, MPC, and MPS for the given consumption function :
 $C = 10 + 0.5y$ when $y = 8$, $y = 10$ and $y = 20$
- (3) A market demand curve is given by $D = 36 - 3P$
 Find P if $D = 24$, also find P if $D = 10$
- (4) Differentiate between Correlation analysis and Regression analysis.

Q. 3. Attempt any two of the following :

[20]

- (1) Write an elaborate note on linear programming with the points including assumptions concept and applications.
- (2) $3x - 4y + 5z = 25$
 $2x + 3y + z = 4$
 $x - y + 2z = 9$
 Solve the equations using cramer's rule.

- (3) A husband and wife appeared in an interview for two vacancies in the same post. The probability of husband's selection is $1/7$ and that of wife's selection is $1/5$. What is the probability that,
- Both of them will be selected.
  - Only one of them will be selected.
  - None of them will be selected.
- (4) If $A = \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 4 & 5 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 3 & 1 \\ 2 & 5 \end{bmatrix}$
 Find AB' , $A'B$, $(AB)'$, $(A+B)'$

Q. 4. Attempt any two of the following :

[30]

- (1) A discriminating monopolist has two distinct markets described by
- $x_1 = 16 - 0.2P_1$
  - $P_2 = 180 - 20x_2$
- If the total cost function is $C = 20x + 20$, where $x = x_1 + x_2$ find the prices the monopolist will charge in each market while maximising his profits. Find the profits with and without price discrimination. [Note : In each market $MC = MR_1 = MR_2$]
- (2) A firm produces five qualities of its product which needs the following materials :

Quality	Materials needed			
	M_1	M_2	M_3	M_4
A_1	6	6	10	8
A_2	3	4	12	6
A_3	4	5	15	8
A_4	2	2	12	5
A_5	3	2	10	

If the firm has to produce respectively 3, 22, 20, 12 and 7 units of the five qualities, find the amount of different materials required by writing their requirements as a row vector.

- (3) A die is rolled 9000 times. Of these 3220 times it shows 3 or 4. Test the hypothesis that the die is unbiased.
- (4) Write a detailed note on Correlation and Regression analysis.

Total No. of Questions - 04 + 04]

[Total No. of Printed Pages - 08

[4104] – 6

M.A. (PART - II) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 12 : Quantitative Methods

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) Attempt *All* questions.
  - (ii) Figures to the right indicate full marks.
  - (iii) Answers should be precise and to the point.
  - (iv) Use of non programmable calculator is allowed.

Q. 1. Solve **any ten** of the following :

[20]

- (1) If $A = \{2, 3, 5, 6, 7\}$ and $B = \{4, 5, 7, 8\}$

Find $A \cup B$ and $A \cap B$.

- (2) A man bought a car for Rs. 8 lacs and sold it for 6.40 lacs. Find the loss percent.

- (3) Solve :

$$\frac{x-2}{3} - \frac{3x-4}{4} = 1$$

- (4) Explain the concept of population in statistics.

- (5) Scale the data and find the median.

0.09, 0.03, 0.01, 0.07, 0.04

- (6) What is the probability that a letter of the English alphabet selected is a vowel?

- (7) Define mean deviation.

[4104] – 6

Page 5

P.T.O.

- (8) Find
- $A + B$
- , when,

$$A = \begin{bmatrix} 2 & -7 & 4 \\ 3 & 2 & -1 \end{bmatrix}, \quad B = \begin{bmatrix} 3 & 6 & -5 \\ 2 & 7 & 8 \end{bmatrix}$$

- (9) Simplify

$$108 + \frac{1}{4} \text{ of } 36 + \frac{2}{5} \times 3\frac{1}{4}$$

- (10) Express each of the following as a fraction :

$$56\%, 4\%.$$

- (11) Solve the limits :

$$\lim_{x \rightarrow 3} \frac{x^2 + 5x + 6}{x^2 - x + 2}$$

- (12) Find
- $\int \log x \, dx$

- (13) Find the differential equation of all straight lines passing through the origin.

Q. 2. Attempt any two of the following :**[10]**

- (1) A desk contains 3 pens, 7 ball pens and 2 pencils. What is the probability that one object selected at random is a pen?

- (2) For a firm under perfect competition, it is given that
- $P = 3$
- and

$$C = 100 + \frac{15x^2}{1000}. \text{ Find the number of items to be produced to attain}$$

maximum profit. Also find the maximum profit.

- (3) Show that :

$$\begin{bmatrix} 3 & 4 \\ 2 & 3 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 3 & -4 \\ -2 & 3 \end{bmatrix} \text{ gives a unit matrix.}$$

- (4) Find Q. D. and co-eff. of Q. D. for the following datas :

Marks	No. of Students
35 – 40	4
40 – 45	8
45 – 50	12
50 – 55	7
55 – 60	2

Q. 3. Attempt **any two** of the following :

[20]

- (1) In a normal population, 15% values are less than 12 and 40% above 16.2. Find the mean and S.D.

[Given : Value of $Z_1=1.037$, and $Z_2=0.253$]

- (2) Explain the following measures of dispersion :

1. The range
2. Mean deviation
3. Standard deviation
4. Quartile deviation

- (3) Solve the systems :

$$\begin{aligned}x_1 + x_2 + x_3 &= 6 \\4x_1 - x_2 + x_3 &= 5 \\x_2 - x_3 &= -1\end{aligned}$$

- (4) Find the solution set determined by :

$$\begin{aligned}y - 2x - 4 &< 0 \\2y - x - 4 &< 0 \\6x + 5y - 30 &< 0 \\y - 4 &< 0\end{aligned}$$

Q. 4. Attempt any two of the following :

[30]

- (1) State the merits and demerits of each of the following :
  1. Arithmetic mean
  2. Geometric mean
  3. Weighted mean
  4. Median

- (2) A monopolist has a demand function $P = 15 - 6x$ and a cost function $C = 2 + 3x - 3x^2 + 2x^3$. What is the effect of a 25% profit tax on (1) Output, (2) Price, (3) Profit? What will be the effect with a 100% profit tax.

- (3) A machine is known to be producing 20 percent defective items. Construct the probability distribution for 5 items selected at random from the production of this machine.

- (4) A mixture is to be made of three foods A, B, C. The three foods contain nutrients P, Q, R as shown in the tabular columns. How to form a mixture which will have 8 ounces of P, 5 ounces of Q and 7 ounces of R?

Food	Ounces per pound		
	Nutrient P	Nutrient Q	Nutrient R
A	1	2	5
B	3	1	0
C	4	2	2

[4104] – 7

M.A. (PART - I) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 10 : Econometrics

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) *All questions are compulsory.*
  - (ii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iii) *Answers should be precise and to the point.*
  - (iv) *Use of calculator is allowed.*

Q. 1. Attempt any ten of the following :

[20]

- (1) Define 'Econometrics'.
- (2) State significance of stochastic disturbance term in regression model.
- (3) State 'Gauss-Markov' theorem.
- (4) What is partial regression coefficient?
- (5) Define 'Dummy Variable'.
- (6) Define Heteroscedasticity.
- (7) What is 'Logit Model'?
- (8) State the formula for Multiple Correlation Coefficient.
- (9) What is 'Recursive Model'?
- (10) What is structural stability?
- (11) What is Hypothesis testing?

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 03

- (12) Define the term reduced form.
- (13) What do you mean by stationarity?

Q. 2. Attempt any two of the following :

[10]

- (1) State the methodology of econometric research.
- (2) State the two rules of Identification of Simultaneous Equations model.
- (3) State and explain in short the properties of least square estimators.
- (4) State the causes of autocorrelation.

Q. 3. Attempt any two of the following :

[20]

- (1) State all the assumptions of the Classical Linear Regression model.
- (2) Explain formal methods of detection of Heteroscedasticity.
- (3) Write a note on dummy variable.
- (4) Explain 'Probit' and 'Tobit' models.

Q. 4. Attempt any two of the following :

[30]

- (1) Estimate the function of the form $y = \alpha + \beta X$ for the following data :

Change in output (X) : 26   13   16   -7   27

Investment (Y) :   65   57   57   54   66

- (2) Write a detailed note on Multicollinearity.

- (3) Show that all the coefficients in the following demand and supply model are identified :

$$Q_t = \alpha_0 + \alpha_1 P_t + \alpha_2 Y_t + \omega_t \text{ (Demand function)}$$

$$Q_t = \beta_0 + \beta_1 P_t + \eta_t \text{ (Supply function)}$$

- (4) Explain with example how dummy variable can be used in combining time series and cross sectional data.

—————

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4104] – 8

M.A. (PART - I) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - II : Demography

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) *All questions are compulsory.*
  - (ii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iii) *Answers should be precise and to the point.*
  - (iv) *Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q. 1. Answer the following questions in about **20** words each (**any ten**) : **[20]**

- (1) What is Demography?
- (2) Define Death Rate.
- (3) State the concept of Fertility.
- (4) Define Census.
- (5) What is meant by Urbanization?
- (6) State any two determinants of age structure.
- (7) What is Infant Mortality Rate?
- (8) State any two objectives of Child Health Policy.
- (9) What is Age Pyramid?
- (10) Define Life Expectancy.
- (11) What is Population Policy?
- (12) Define Family Welfare.
- (13) What is Population Explosion?

[4104] – 8

Page 1

P.T.O.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

Q. 2. Answer the following questions in about **50** words each (**any two**) : **[10]**

- (1) State the Scope of Demography.
- (2) What are the factors affecting the decline in mortality rate?
- (3) State the characteristics of census.
- (4) Explain the tasks before the National Population Policy.

Q. 3. Answer the following questions in about **150** words each (**any two**) : **[20]**

- (1) Explain the Components of Population Growth and state their inter-dependence.
- (2) Explain the Economic and Social implications of age structure.
- (3) Explain the factors affecting Migration.
- (4) Explain the Family Planning Strategies.

Q. 4. Answer the following questions in about **500** words each (**any two**) : **[30]**

- (1) Explain the Theory of Demographic Transaction.
- (2) Explain the Demographic Characteristics of Indian population.
- (3) Evaluate the Indian Population Policy.
- (4) Explain the growth and distribution of Rural - Urban population in developing countries.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ८०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडवा.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
(४) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे २० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दहा) :

[२०]

- (१) लोकसंख्या शास्त्र म्हणजे काय?
(२) मृत्यू दराची व्याख्या द्या.
(३) जननक्षमतेची संकल्पना सांगा.
(४) जनगणनेची व्याख्या सांगा.
(५) शहरीकरण म्हणजे काय?
(६) वयोरचनेवर परिणाम करणारे कोणतेही दोन घटक सांगा.
(७) बालमृत्यू दर म्हणजे काय?
(८) बाल आरोग्य धोरणाची कोणतीही दोन उद्दिष्टे सांगा.
(९) वयोरचना शंकू आलेख म्हणजे काय?
(१०) आयुर्मर्यादेची व्याख्या द्या.
(११) लोकसंख्याविषयक धोरण म्हणजे काय?
(१२) कुटुंब कल्याणाची व्याख्या द्या.
(१३) लोकसंख्येचा प्रस्फोट म्हणजे काय?

प्र. २. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

- (१) लोकसंख्या शास्त्राची व्याप्ती सांगा.
- (२) बालमृत्यू दरात घट होण्यास जबाबदार घटक कोणते?
- (३) जनगणनेची वैशिष्ट्ये सांगा.
- (४) राष्ट्रीय लोकसंख्या आयोगाच्या जबाबदाऱ्या सांगा.

प्र. ३. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [२०]

- (१) लोकसंख्या वृद्धीचे घटक स्पष्ट करून त्या घटकांचे परस्परावलंबन सांगा.
- (२) लोकसंख्या वयोरचनेचे आर्थिक व सामाजिक सूचितार्थ स्पष्ट करा.
- (३) स्थलांतरास जबाबदार असलेले घटक स्पष्ट करा.
- (४) कुटुंब नियोजनाचे डावपेच स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [३०]

- (१) लोकसंख्या संक्रमणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (२) भारतीय लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (३) भारताच्या लोकसंख्या धोरणाचे मूल्यमापन करा.
- (४) विकसनशील देशांतील ग्रामीण-शहरी लोकसंख्येची वाढ आणि वर्गीकरण स्पष्ट करा.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4104] – 9

M.A. (PART - I) Examination – 2012

ECONOMICS

EC - 4 : Macro Economic Analysis

(Annual Pattern)

Time : Three Hours

Total Marks : 80

- Note :**
- (i) *All questions are compulsory.*
  - (ii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iii) *Answers should be precise and to the point.*
  - (iv) *Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q. 1. Answer the following questions in about **20** words each (**any ten**) : **[20]**

- (1) What is National Income at factor cost?
- (2) Define LM curve.
- (3) Define 'High Power' money.
- (4) State Fisher's Transaction Equation.
- (5) What is relative income?
- (6) What is Philip's short-run curve?
- (7) State RBI's approach to money supply.
- (8) Define accelerator principle.
- (9) What is induced investment?
- (10) State three motives of demand for money.
- (11) State Keynes's Psychological Law of Consumption.
- (12) What is Permanent Income Hypotheses?
- (13) What is Liquidity Trap?

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

Q. 2. Answer the following questions in about **50** words each (**any two**) : **[10]**

- (1) Explain input-output accounting of National Income.
- (2) Explain the role of financial intermediaries in money supply.
- (3) State the effects of changes in money supply on LM curve.
- (4) Explain Tobin's modified Philip's curve.

Q. 3. Answer the following questions in about **150** words each (**any two**) : **[20]**

- (1) Explain Fisher's Quantity Theory of Money.
- (2) Explain the circular flow of income in four - sector economy.
- (3) Explain the long-run factors affecting marginal efficiency of capital.
- (4) State and explain Tobin's Portfolio Theory.

Q. 4. Answer the following questions in about **500** words each (**any two**) : **[30]**

- (1) Explain relative effectiveness of monetary and fiscal policy with IS - LM curve.
- (2) What is money multiplier? Explain in detail how the money multiplier affects money supply.
- (3) Explain short run and long run Philip's curve.
- (4) Explain Cambridge's Quantity Theory of Demand for Money.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ८०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र. १. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे २० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दहा) :

[२०]

- (१) घटक खर्चानुसार राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे काय?
- (२) LM वक्राची व्याख्या द्या.
- (३) 'उच्च शक्ती' पैशाची व्याख्या द्या.
- (४) फिशरचे विनिमय समीकरण सांगा.
- (५) सापेक्ष उत्पन्न म्हणजे काय?
- (६) फिलिप्सचा अल्पकालीन वक्र म्हणजे काय?
- (७) पैशाच्या पुरवठ्याचा रिजर्व्ह बँकेचा दृष्टिकोन सांगा.
- (८) प्रवेग (त्वरक) तत्त्वाची व्याख्या द्या.
- (९) प्रेरित गुंतवणूक म्हणजे काय?
- (१०) पैशाच्या मागणीचे तीन हेतू सांगा.
- (११) केन्सचा उपभोगाचा मानसशास्त्रीय नियम सांगा.
- (१२) स्थायी उत्पन्न परिकल्पना म्हणजे काय?
- (१३) रोखतेचा सापळा म्हणजे काय?

प्र. २. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

- (१) राष्ट्रीय उत्पन्नाचे आदान-प्रदान लेखांकन स्पष्ट करा.
- (२) वित्तीय मध्यस्थांची पैशाच्या पुरवठ्यातील भूमिका स्पष्ट करा.
- (३) पैशाच्या पुरवठ्यातील बदलाचा LM वक्रावरील होणारा परिणाम सांगा.
- (४) टोबिन यांचा सुधारित फिलिप्स वक्र स्पष्ट करा.

प्र. ३. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे १५० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [२०]

- (१) फिशरचा चलन संख्यामान सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (२) चतुःक्षेचीय अर्थव्यवस्थेतील उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाह स्पष्ट करा.
- (३) भांडवलाच्या सीमांत कार्यक्षमतेवर परिणाम करणारे दीर्घकालीन घटक स्पष्ट करा.
- (४) टोबिन यांचा रोखा संग्रह सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र. ४. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे ५०० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [३०]

- (१) IS-LM वक्रांच्या साहाय्याने चलनविषयक आणि राज्य वित्तीय धोरणाची सापेक्ष परिणामकारकता स्पष्ट करा.
- (२) चलनी गुणक म्हणजे काय? चलनी गुणक पैशाच्या पुरवठ्यावर कसा परिणाम करतो हे सविस्तर स्पष्ट करा.
- (३) अल्पकालीन आणि दीर्घकालीन फिलिप्स वक्र स्पष्ट करा.
- (४) पैशाच्या मागणीचा केंब्रिज यांचा चलन संख्यामान सिद्धांत स्पष्ट करा.

